

- Europeizacja prawa wzorów.....	1
- Wzór wspólnotowy.....	1
- Ochrona wzorów niezarejestrowanych.....	2
- Przesłanki ochrony.....	2
- Prawo do wzoru wspólnotowego.....	3
- Ochrona kumulatywna wzorów w Europie.....	3
- Wniosek o rejestrację wzoru wspólnotowego.....	4

Europeizacja prawa wzorów

Prawo własności intelektualnej pełni wiodącą rolę w procesie europeizacji prawa prywatnego. Wynika to z pewnością ze szczególnego znaczenia tej dziedziny dla gospodarki europejskiej. Specyfika praw własności intelektualnej, w szczególności terytorialność ochrony stojąca w konflikcie ze swobodą przepływu towarów, zmusza do podejmowania kroków przełamujących granice porządków prawnych poszczególnych państw członkowskich. Harmonizacja prawa wzorów stanowi istotną część wspólnotowego programu urzeczywistniania idei rynku wewnętrznego. Prawo wzorów w Unii Europejskiej podążyło śladami wcześniejszej regulacji prawa znaków towarowych. Mianowicie, najpierw mocą postanowień dyrektywy Nr 98/71/WE z 13.10.1998 r. w sprawie prawnej ochrony wzorów zharmonizowane zostały porządki krajowe. Następnie na tak przygotowanym gruncie wprowadzono rozporządzeniem Rady (WE) Nr 6/2002 z 12.12.2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych nowe jednolite prawo wspólnotowe, skuteczne na terenie całej Wspólnoty, współistniejące z krajowymi systemami ochrony – prawo do wzoru wspólnotowego. W efekcie Rozporządzenie o wzorze stanowi kolejną ponadnarodową regulację prawa własności intelektualnej, zapewniającą jedno prawo administrowane i wykonywane na poziomie wspólnotowym.

Wzór wspólnotowy

Jako wzór wspólnotowy chroniona może być postać (wygląd zewnętrzny) całości lub części produktu, a więc każdego dwu- lub trójwymiarowego przedmiotu, który jest wytworem rzemiosła lub przemysłu. Produktem jest m.in. część produktu złożonego, opakowanie, konfekcja, symbole graficzne, kroje pisma drukarskiego, z wyłączeniem jednak programów komputerowych. Postać produktu wynikać może w szczególności z zastosowanego rysunku linii, konturów, kolorystyki, kształtu, faktury, struktury, materiału, ornamentacji. Chronione jako wzór mogą być kształty opakowań produktów spożywczych, modele zegarków, biżuterii, porcelany, narzędzi, mebli, odzieży i obuwia etc. Wyłączone spod ochrony prawem do wzoru wspólnotowego są jednak wzory sprzeczne z porządkiem publicznym i dobrymi obyczajami, a także części produktów niewidoczne przy normalnym użyciu, cechy wyglądu produktu, wynikające wyłącznie z technicznych funkcji wzoru oraz połączenia mechaniczne (tzw. must-fit). Rozciągnięcie ochrony na te ostatnie produkty spowodowałoby zmonopolizowanie rynku przez producentów produktów zawierających takie połączenia. Wyłączenie to nie obejmuje jednak wzorów, które służą celom

Wzór wspólnotowy

wielokrotnego składania lub łączenia wzajemnie podmienialnych produktów w ramach systemu modułowego (tzw. klauzula klocków Lego).

Ochrona wzorów niezarejestrowanych

Nowością wprowadzoną w Rozporządzeniu jest ochrona wzorów niezarejestrowanych. Takie rozwiązanie odpowiada potrzebom branż przemysłu wytwarzających produkty o krótkotrwałym żywocie rynkowym (tzw. short term products), m.in. z dziedziny mody czy zabawek, dla których procedura rejestracyjna jest zbyt czasochłonna w stosunku do potrzeb ochrony. Dla tego rodzaju produktów przewidziano bowiem ochronę, która nie wymaga formalności rejestracyjnych. Ochrona niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych jest dostępna w UE już od 6 marca 2002 r. Wszystkie wzory udostępnione po tej dacie na terenie Wspólnoty i spełniające przesłanki ochrony opisane w Rozporządzeniu są automatycznie chronione jako niezarejestrowane wzory wspólnotowe przez okres 3 lat od dnia pierwszego udostępnienia. Przedsiębiorca, któremu zależy jednak na pewności ochrony, powinien zdecydować się na rejestrację wzoru, bowiem w przypadku wzorów niezarejestrowanych mogą powstać trudności dowodowe z wykazaniem istnienia praw. Ochrona wzoru zarejestrowanego trwa 5 lat, przy czym może być przedłużana na kolejne okresy, w sumie nie może jednak przekroczyć 25 lat.

Przesłanki ochrony

Wzór podlega ochronie jako wzór wspólnotowy, jeżeli jest nowy i ma indywidualny charakter. Wzór jest traktowany jako nowy, jeżeli żaden identyczny wzór nie został udostępniony publicznie przed datą pierwszego publicznego ujawnienia wzoru niezarejestrowanego lub przed datą zgłoszenia lub pierwszeństwa zarejestrowanego wzoru wspólnotowego. Przy ocenie nowości, wzory, które różnią się jedynie nieistotnymi detalami, traktowane są jako identyczne. Udostępnienie publiczne wzoru może nastąpić przez wprowadzenie go do obrotu, opublikowanie, wystawienie w taki sposób, że wzór stał się znany środowiskom wyspecjalizowanym w danej branży, działającym na terenie Wspólnoty. Przy ocenie nowości i indywidualnego charakteru wzoru nie są brane pod uwagę udostępnienia dokonane przez projektanta lub inny podmiot uprawniony w okresie 12 miesięcy poprzedzających zgłoszenie lub pierwszeństwo. Wyłączone z oceny są również wszelkie udostępnienia dokonane przez osoby trzecie z nadużyciem prawa projektanta. Taka regulacja (tzw. grace period) umożliwia projektantowi lub innemu podmiotowi uprawnionemu do wzoru testowanie produktów obejmujących wzór na rynku, przed podjęciem ostatecznej decyzji o zgłoszeniu wzoru do rejestracji.

Wzór spełnia przesłankę indywidualnego charakteru, jeżeli ogólne wrażenie jakie wywołuje na zorientowanym użytkowniku, różni się znacznie od ogólnego wrażenia wywołanego na nim przez wzór wcześniej udostępniony. W ocenie brany jest pod uwagę stopień swobody twórczej projektanta. W przypadku, gdy

www.ipr-helpdesk.org
ipr-helpdesk@ua.es

swoboda ta jest znacznie ograniczona, nawet niewielkie różnice wystarczają do stwierdzenia indywidualnego charakteru wzoru. Natomiast przy szerokim zakresie swobody, różnice muszą być znaczne. Ocena indywidualnego charakteru dokonywana jest z punktu widzenia zorientowanego użytkownika. Orientacja użytkownika produktu (np. konsumenta, nabywcy) dotyczyć powinna specyfiki produktu ucieleśniającego wzór oraz branży przemysłu, z której pochodzi.

Prawo do wzoru wspólnotowego

Prawo do wzoru wspólnotowego ma jednolity charakter na terenie całej Wspólnoty i podlega wyczerpaniu wspólnotowemu z chwilą pierwszego wprowadzenia produktu ucieleśniającego wzór na rynek we Wspólnocie przez uprawnionego do wzoru lub za jego zgodą. Zbycie lub unieważnienie tego prawa odnosi skutek w całej Wspólnocie. Prawo do wzoru może być przedmiotem licencji w odniesieniu do całego terytorium UE lub jedynie jego części.

Prawo do wzoru wspólnotowego rozciąga się na wszelkie wzory, które nie wywołują u zorientowanego użytkownika innego wrażenia ogólnego. Uprawniony do wzoru zarejestrowanego ma wyłączne prawo używania wzoru i zakazywania innym podmiotom produkowania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu, eksportu, używania i składowania produktów ucieleśniających taki wzór. Podmiotowi uprawnionemu przysługuje prawo dochodzenia swoich praw w odniesieniu do wzoru identycznego (lub istotnie podobnego), również wówczas, gdy wzór taki został zaprojektowany niezależnie od wzoru zarejestrowanego i w dobrej wierze.

Prawa uprawnionego do wzoru niezarejestrowanego są bardziej ograniczone. Może on jedynie zakazywać działań naruszczyielskich, jeżeli stonowią one rezultat skopiowania jego wzoru, niedozwolonej imitacji. Ochrona ta zbliżona jest więc do ochrony prawnoautorskiej. Uprawniony do wzoru nie może natomiast zakazać korzystania z wzoru, który został zaprojektowany niezależnie przez innego projektanta, a który wykazuje podobieństwo do jego wzoru.

Ochrona kumulatywna wzorów w Europie

Intencją ustawodawcy wspólnotowego było ustanowienie ochrony kumulatywnej wzorów wspólnotowych. W rezultacie ochrona wzorów wspólnotowych wynikająca z Rozporządzenia nie wyklucza możliwości ich ochrony regulacjami krajowymi z zakresu prawa patentowego, wzorów użytkowych, znaków towarowych, nieuczciwej konkurencji etc., pod warunkiem, że spełnione są przesłanki tej ochrony określone w regulacjach wewnętrznych. Wzory wspólnotowe mogą również podlegać ochronie prawem autorskim, zgodnie z zasadami określonymi w prawie wewnętrznym państw członkowskich.

Wzór wspólnotowy

Wniosek o rejestrację wzoru wspólnotowego

Organem właściwym w sprawach wzoru wspólnotowego jest Urząd Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (Znaki Towarowe i Wzory) z siedzibą w Alicante w Hiszpanii. Językami roboczymi Urzędu są angielski, francuski, niemiecki, hiszpański i włoski. Jednakże wnioski o rejestrację mogą być składane w którymkolwiek z oficjalnych języków Unii. Wówczas wnioskodawca musi dodatkowo wyznaczyć jeden z języków roboczych jako język ewentualnego postępowania przed Urzędem. Wnioski o rejestrację prawa do wzoru w Urzędzie Harmonizacji można zgłaszać począwszy od 1 stycznia 2003 r. Wnioski o rejestrację mogą być składane przez osoby fizyczne lub prawne, bez ograniczeń ze względu na narodowość lub siedzibę w urzędach krajowych zajmujących się rejestracją wzorów (względnie w Urzędzie ds. Wzorów Beneluxu), bądź bezpośrednio w Urzędzie Harmonizacji. Wnioski można składać osobiście, pocztą, e-mailem, faksem. Procedura rejestracyjna jest łatwo dostępna i stosunkowo niedroga. Możliwe jest zgłoszenie więcej niż jednego wzoru jednym wnioskiem tzw. wnioskiem wielokrotnym.

Wzór może być dla przedsiębiorców znaczącym narzędziem pozyskiwania klientów, przesądającym o sukcesie w walce rynkowej. By jednak przedsiębiorca miał szansę na zamortyzowanie inwestycji poczynionych we wzór, niezbędna jest odpowiednia ochrona jego praw. Taką atrakcyjną propozycję ochrony na poziomie wspólnotowym stanowi wzór wspólnotowy.

[Więcej informacji w rozszerzonej [wersji dokumentu \(w jęz. angielskim\)](#)]

www.ipr-helpdesk.org
ipr-helpdesk@ua.es

The [IPR-Helpdesk](#) project is coordinated by the University of Alicante, which is supported by the Intellectual Property Law Institute of Jagiellonian University in Cracow and European Research and Project Office GmbH in Saarbrücken.

Project Management Office
IPR-Helpdesk
Edificio Germán Bernácer
Universidad de Alicante
P.O. Box 99
03080 Alicante
España

e-mail: ipr-helpdesk@ua.es
Tel.: +34 965 90 97 18
Fax: +34 965 90 97 15

Representative Office
IPR-Helpdesk
98, Rue du Trône
B-1050 Brussels

e-mail: ipr-helpdesk@ua.es
Tel.: +32 (0) 2 213 41 63
Fax: +32 (0) 2 213 41 69